

KALEIDOSCOPE

**Jedno je vším,
všechno jedním**

Name: **Klara K**

Gender: **Female**

Country of residence: **Czech Republic**

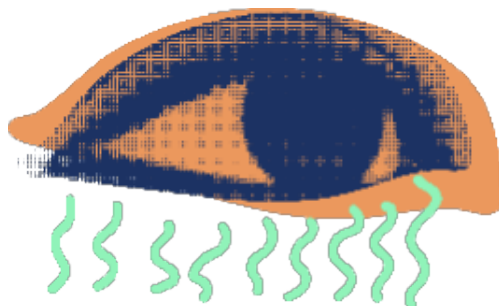
Writing language: **Czech**

At first, I was cautious about being open about my Jewish identity, however, it became difficult not to talk about it. Eventually, I opened up to my classmates and was met with absolute respect – I even took some of them to a synagogue. When we studied Judaism in class, I became sort of a guarantee of the information' correctness.

Když mi bylo asi pět, jela jsem s maminkou v autě z Liberce do Žatce, kde jsme do mých deseti let bydleli. Cestou jsme vždy u Litoměřic míjeli ceduli označující Malou pevnost v Terezíně, kam jsme později jezdívali na tryzny. Jednou jsem se zeptala, co to vlastně ta Malá pevnost je. A tak začala nejspíš moje cesta po hledání mé židovské identity. Už ani nevím, co přesně mi maminka tenkrát řekla, ale zřejmě to bylo řečeno tak, aby to i mé pětileté uši snesly. Víím, že mě téma velmi zajímalo, a to také s ohledem na mou rodinu, s tématem šoa spjatou.

Jednou to došlo dokonce tak daleko, že jsem o tom, co se dělo v koncentračních táborech, začala vyprávět své pětileté kamarádce, načež si její rodiče přišli stěžovat mé mamince.

Kromě jízd s maminkou v autě, byly mým oblíbeným časem také Vánoce, které jsem prožívala. A to hlavně pro jejich vůni cukroví a tajemství Ježíška, který nosil dárky. Maminka vyrůstala v době komunismu, kdy v Česku, ale i v jiných komunismem postižených zemích, byly náboženství do cesty kladeny překážky. A tak, byť má maminka židovské kořeny ze strany mého dědečka, zakořeněná v židovské tradici vlastně nebyla, jelikož neměla možnost ji z domova, ani z návštěv synagogy poznat. I to je možná důvod, proč jsme nakonec slavili Vánoce, při kterých jsme často zavítali i na Půlnoční mši.

Je důležité zmínit, že můj tatínek žid není, svou filosofii našel na východě – směrem k buddhismu a Védám. Můj dědeček si vzal nežidovku, mojí babičku, a tak jsem od svého praděda často slýchala pojem vztažený k mé osobě: „čtvrtinová židovka“. Z toho jsem si pro sebe interpretovala, že židovka moc nejsem, či že na toto označení stejně dle ortodoxní halachy nebudu mít nikdy nárok.

Opak se ale stal pravdou, když jsme na podzim roku 2020, spolu s mojí maminkou a sestrami úspěšně absolvovali tzv. uznání židovského statusu před berlínským Bejt Dinem. Jedná se o krok podobný konverzi, ač s přihlédnutím na již zmíněný židovský původ. Člověk se tedy musí naučit co nejvíce k fungování židovského roku a prokázat, že tomu rozumí a že je s Judaismem spjatý, aby dovedl odpovědět na otázky, které budou před Bejt Dinem položeny. Mikve byla také součástí procesu – jaký to krásný rituál!

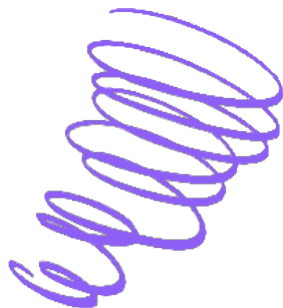
Ale nyní k tomu, co předcházelo tak velké změně, že se ze čtvrtinové židovky stala jedna celá. I když jsme bydleli v Žatci, jezdili jsme jednou do měsíce navštívit Liberec. Většinou jsme při té příležitosti zavítali do tamní synagogy, absolvovat bohoslužbu kabalat šabat. Od devíti let si na naše návštěvy synagogy pamatuji, ale je možné, že jsme tam chodívaly ještě předtím. Ani já, ani maminka jsme ze všeho toho zpívání a modliteb neměly moc rozum – přeci jen, ani já, ani ona jsme v židovské tradici nebyly vychované. Tehdy už jsem měla dvě malé sestřičky – jedné byl rok a půl a ta druhá byla novorozená. Bohoslužbu vedl občas můj děda, který byl již tehdy předsedou naší obce. Víím, že se mi ta hodinová bohoslužba zdála vždy dlouhá, a že už jsem se těšila na kiduš, anebo rovnou domů, na babiččiny výborné palačinky.

Ještě ten rok dostala maminka informaci od tajemnice liberecké židovské obce o pravidelně se konajícím mezinárodním letním židovském táboře Szarvas [sarvaš]. Když jsme jednou jely opět z Liberce domů, zastavili jsme na červené semaforu na jedné křižovatce v Praze, a maminka mi vysvětlila, že tábor je dvoutýdenní a až v Maďarsku, blízko města Szarvas. Přišlo mi to dobrodružné a zkušenosti s letními tábory jsem již měla. A tak netrvalo dlouho a ještě to léto jsem vyrazila autobusem spolu s ostatními účastníky na tuto netradiční akci.

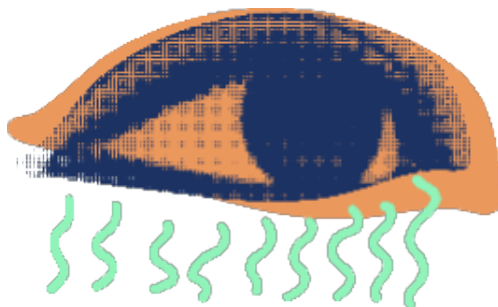
Tábor skýtal nesčetně aktivit, od „peuly“ (výuka Judaismu a jeho hodnot), sportu – plavání, jízdě na kánoích či výuky krav magy, lezení po stěně a tance, až po zpívání, výtvarku, výlety a hraní venkovních her. Víím, že byla v areálu také synagoga, kam jsme se chodili občas učit. Povíдали jsme si tam o předmětech a knihách, které jsme v modlitebně viděli a měli možnost si popovídat také s místním rabínem. Každé ráno jsme se sešli na velkém dvoře a každá skupina – stát po státě – pozdravila druhé svou řečí. Poté jsme řekli „šma“ a „mode ani“ a šlo se snídat. Slavili jsme také šabat a já nechápala, proč musí být zrovna v ten den všechny reproduktory vypnuté a proč máme přidělené balíčky s jídlem a nemůžeme se chodit stravovat do jídelny, jako normálně.

Zpětně si uvědomuji, že jsem tehdy neměla tolik vědomostí, jaké již měly některé děti v mém věku, zapojeny do židovského života v pražských komunitách či židovských školkách, později školách. Ale tehdy mě to nijak netrápilo a užívala jsem si souznění s tímto časoprostorem. Tento tábor jsem absolvovala asi šest let v řadě, v průběhu kterých jsem se potkávala se zhruba stejnou skupinou vrstevníků, se kterými jsem se spřátelila a s některými jsem v kontaktu až dodnes.

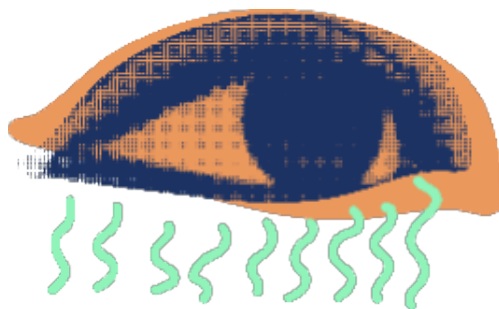

V mezinárodním jazyce jsem se také stala šámeskou v liberecké obci, která se už tehdy potýkala s problémem malého množství členů. A tak při konkurzu na výběr mé pozice, nebyla tak velká konkurence. Pomáhala jsem s provozem skladu a pohyby zaznamenávala do tabulky, při komunitních akcích, jako při Chanuce, Purimu či Pesachu, jsem se také organizačně zapojovala s prodejem Macesů či s cateringem. Připravovala jsem modlitebnu pro bohoslužby, měla možnost provázet některé návštěvníky po synagoze či při členských schůzích poslouchat, s jakými problémy se synagoga potýká. Touto čtyřletou činností v nitru naší krásné synagogy se mi otevřely dveře k tomu nasát atmosféru Judaismu zase o chlup víc.

Ve třídě na gymnáziu v Liberci, kam jsme se později přestěhovali, jsem měla spolužačku se židovskými kořeny, která se k nim ale nehlásila. Nejprve jsem byla opatrná se svou otevřeností a o svém původu jsem se moc nesvěřovala. Judaismus se ale postupně a nenuceně stával větší a větší součástí mého života, a tak bylo těžké o tom nemluvit. Zvláště při všech těch letních tábornických zkušenostech, šabatech každý pátek a mé práci šámesky. Nakonec jsem se svěřila a setkala jsem se s absolutním respektem a tolerancí od svých spolužáků – některé jsem dokonce vzala i na bohoslužbu. Když jsme brali na gymnáziu Judaismus v hodině náboženství, všechny hlavy byly vcelku pravidelně otočeny ve směru ke mně – fungovala jsem jako jakási záruka pravosti informací.

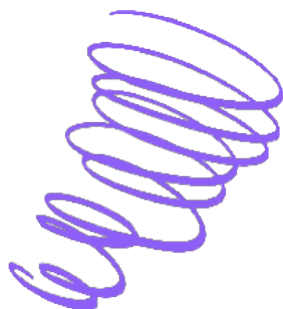

V tu dobu jsem také chodila do hodin hebrejštiny s Karlem Hrdličkou, který pravidelně dojížděl do naší synagogy. Bylo to součástí mé přípravy na bat micva, kterou jsme s maminkou poté absolvovaly společně. Připravovali nás na ni rabíni Tomáš Kučera, působící nyní v Mnichově, a David Maxa, který je nyní rabínem v Liberci a ve své vlastní komunitě v Praze. Učila jsem se kantilovat (zpívat z Tóry), psát drašu a číst a psát hebrejsky. K této příležitosti jsme si s maminkou koupily talit (modlitební šál). Bylo mi sedmnáct a mámě pětadvacet.

Díky naší otevřené komunitě, která přijímala mnoho zahraničních návštěv a spoluprací, jsem se měla možnost setkat s některými rabíny z USA či s představiteli WUPJ a jiných organizací. Jeden z našich hostů mi pak v žertovně řekl, že bych měla zkusit být rabínkou, že to je to nejlepší povolání, které existuje. Zasmála jsem se tomu a hodila to daleko za svou hlavu.

Přišla korona pandemie a naše synagoga se stala daleko prázdnější, než kdy dřív. Nezbyvalo, než „streamovat“ bohoslužby online. Halacha byla pro tyto podmínky upravena dokonce tak, aby bylo možné do minjanu započítat i online účast. Měla jsem už po bat micva a s rabínem jsem se připravovala na to, jak správně vést šabatovou bohoslužbu. A když byla nouze a nikdo jiný nemohl, bohoslužbu jsem vedla já. Postupně jsem se v tom stala jistější a viděla jsem, že se to i online připojeným z různých koutů Česka (i světa) líbí. Vždy, když jsem stála za bimou a byla jsem pro komunitu mediátorem jakéhosi světla a síly, sama jsem sílu získávala. Cítila jsem, že mi to jde od srdce. A tak jsem začínala zjišťovat, že když si pečlivě zanalyzuji práci rabína, přijde mi smysluplná – pro společnost i pro mou vlastní osobu.

Stále jsem toužila po tom vědět víc o tom, kam vlastně patřím a co to je, být Židovkou, a tak jsem s myšlenkou na rabínství, jakožto možné budoucí povolání, začínala stále více koketovat. K tomu jsem ve čtvrtém ročníku gymnázia napsala maturitní práci na téma: Formování židovské liberecké obce. Naši obec jsem podrobila reflexi v historickém, geografickém, kulturním, náboženském a současném kontextu, přičemž jsem se některých ptala, co je židovská identita. „Někteří ze zpovídaných členů obce v otázce židovské identity nastínili, že být židem je pocit, který je v nich a velmi těžko se jim popisuje. Pro upřesnění uvádějí termíny jako: pocit odpovědnosti k celku, potřeba pokračování a návaznosti v souvislosti se svou rodinnou židovskou historií a tradicí a v neposlední řadě také soubor hodnot vylepšujících jejich životní styl.“ Tato otázka mi zkrátka nedala spát, jelikož jsem měla silný pocit, že jsem součástí něčeho, co musí být objeveno.

Byť jsem neměla žádnou předchozí hlubší edukaci v judaismu, jako děti z pražských židovských škol a školek a v kontaktu se židovskou komunitou v Praze jsem byla jen minimálně, něco ve mně mi říkalo, že tuto cestu rabinátu musím zkusit a podrobit ten záhadný Judaismus většímu zkoumání, než tomu doteď praktikovanému. Je pravda, že kdybych ji nezkusila, velmi by mě to mrzelo. A tak se mi nějakým zázračným způsobem podařilo, dostat se na Abraham Geiger Kolleg v Postupimi, za což velmi vděčím rabínu Davidovi Maxovi.

Léto po tom jsme se vydali s mým kamarádem na cestu do Izraele, kde jsme v programu Sar-El dobrovolničili v izraelské armádě. Byli jsme součástí tábora, kde se připravili zdravotnické balíčky první pomoci. V Izraeli jsem sice už v pěti letech byla, ale až teď jsem si uvědomovala ten pocit domova a sounáležitosti, kterým Izrael pro každého Žida je.

Na podzim minulého roku (2022) jsem tedy započala s mou rabínskou cestou. Tento rok byl snad jedním z nejtěžších, který jsem v mém životě měla – tolik změn! Na začátku jsem neměla jistou kolej, bylo potřeba si dodělat také certifikát z němčiny, abych mohla vedle rabínského výcviku začít studovat na univerzitě obor židovské teologie a už vůbec jsem nevěděla kdo jsem. Byla jsem zachvácená pocitem nesmírné vděčnosti, jelikož jsem se na Kollegu potkala s lidmi, který svět vidí skrz stejné brýle jako já. Střetla jsem se s prostředím, do kterého patřím. Objevila jsem židovský život v Berlíně, který pro mě byl svým rozměrem v porovnání s tím, co jsem zažívala ve své malé liberecké komunitě, kontrastem. Poznala jsem nespočet lidí z různých koutů světa a z ortodoxního, konzervativního a liberálního judaismu.

Přišla jsem si, jakože se konečně můžu nadechnout. Nemusím si připadat divně, když cítím náklonnost k Bohu (ta je v ateistickém Česku výjimkou) a chci, aby mi věci v životě dávaly větší smysl. Pohybuji se mezi svými lidmi, těm nemusím vysvětlovat, co je to jarmulka, synagoga, ani proč do ní chodím každý pátek. To vše jsou věci, které mí nežidovští kamarádi nemohou plně pochopit, jelikož nežijí tento styl života – to jim samozřejmě nemám za zlé a vážím si jejich tolerance k mé kultuře. Napsala jsem na to konto tuto báseň:

Ty, krotká studánko, co síla svět(l)a v tobě tkví,
ty, jejíž obtisk vetkán je v časoprostoru,
ty, která proplouváš korábem generací,
ty, na kterou se nezapomíná ani když Strach přešlapuje přes práh
ty, která vnášíš vřelou známost až za hranice předjímání,
ty, jež usmíváš se, když jinakost vstupuje,
ty, jejíž nezávislost chvěje se v pevném obalu víry,
ty, majíce povahu nekonečné míry,
k tobě já obracím se,
když svět zdá se být rozdělen,
když pochyby zavanou,
když stabilitu vratkost určuje,
když morálka nastupuje k převozníkovi falše,
tam odkud ty máváš mi,
tam ti jdu vprostřed vstříc,
bo není nic víc,
než o kousek blíž ti být,

tobě, zatím ne zcela polapitelná,
rajská,
Edentito

Trochu mě mrzí, že jsem nestihla tuto báseň ukázat svému pradědovi, který bohužel v dubnu tohoto roku v 97 letech zemřel. Byl přeživším šoa, který měl velký vliv na mou zvědavost po hledání mého židovského já. Byť byl otevřeným ateistou, svůj židovský původ popřít nemohl. Už jen jeho touha pořádat každoroční setkání s celou širokou rodinou něco naznačuje. „Hitlerovi to s naší rodinou nevyšlo.“ říkal oprávněně, jakožto pradědeček 16 pravnoučat. Občas jsem k němu jezdila na prázdniny, byl pro mě velkým vzorem. Do malé kuchyně vynalezl konstrukci na posuvnou mikrovlnku, zhotovil i lištu na posuvnou televizi, aby se jeho manželka mohla při vaření kochat. Když jsme k obědu měli kuře, které jsem nedojedla, pohrdavě se na mě podíval a řekl (stejně jako můj děda): „To kuře za tebe položilo život!“ Stále něco kutil a do vysokého věku jezdil na kole. Měl vybraný vkus pro hudbu a nadání pro psaní. Jeho optimismus, vřelost a snaha pro pochopení každého je to, co si jako jedna šestnáctina pravnoučat odnáším s sebou do života.

Praděda byl mou volbou, stát se rabínkou, překvapen a zprvu ji silně zpochybňoval. Při našich posledních rozhovorech jsem ale mezi řádky vyrozuměla změnu jeho postoje. „A tak až budeš někdy k někomu kázat, taky se tam o mně někde zmiň.“ Nejspíš si uvědomil, že židovská identita se zachovala i v té původní „jedné čtvrtině“ mě, a že se něco z něj obtisklo do tohoto světa dál, což si velmi přál.

S přesunem do Německa se moje hodnoty začaly intenzivněji formovat. Začínám také pomalu řešit, co s sebou prakticky ponese, být žena rabínka. Víím, že v ortodoxních komunitách se neuplatním. Kortodoxii zatím neinklinuji, ale uvědomuji si, že i když studuji na liberální rabínském semináři, můj přístup k Judaismu a pohled na mnoho z jeho elementů se může kdykoli změnit. Přemýšlím, zda vůbec chci působit jako komunitní rabín, bylo by přeci tolik dalších možností. Někde učit, být součástí nějaké velké židovské organizace či psát apod. Zda se vrátit do Česka je také komplikovaná otázka, jelikož tamní židovská základna je malá.

V úvahu беру také možnost působit v Izraeli, i když konkurence tam by byla daleko vyšší, než v Evropě. Musím brát v potaz také otázku bezpečnosti, když je nyní extremismus bohužel na vzestupu. V prvním ročníku ze šesti je ale ještě těžké vidět něco velmi konkrétně. I přesto, se mi už začínají rýsovat lehké obrysy. Přála bych si mít spokojenou rodinu a židovské hodnoty a moudrost předávat dál.

Pro teď se řídím heslem rabbiho Nachmana: Celý svět se vším je jen úzký most a to, na čem záleží, je vůbec se nebát.